

MODA NA WINYLE

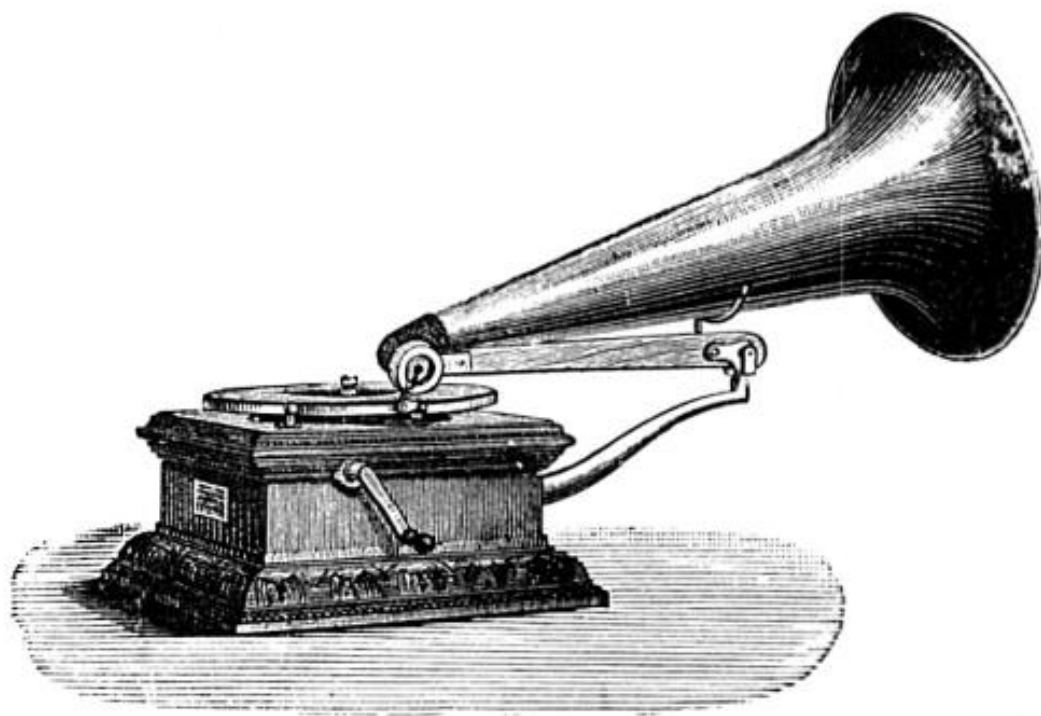
**TYDZIEŃ BIBLIOTEK 2021
„ZNAJDZIESZ MNIE W BIBLIOTECIE”**

PŁYTA GRAMOFONOWA/ WINYLOWA/ANALOGOWA/CZARNA

- Zwykle okrągła płyta o średnicy do 30 cm z zapisanym spiralnie w postaci rowka analogowym nagraniem dźwiękowym.
- Płyty gramofonowe były wykonywane z różnych materiałów, najczęściej ebonitu, szelaku lub poli(chlorku winylu) – stąd nazwa potoczna – płyta winylowa. Choć produkowano je w różnych kolorach, to zdecydowanie najczęściej w czarnym, stąd inna nazwa potoczna – czarna płyta. Obecnie powszechnie określana jest też mianem płyty analogowej.
- Płyty gramofonowe były podstawowym środkiem rozpowszechniania nagrań muzycznych od końca wieku XIX do lat 80. XX w. Zostały zmarginalizowane przez zapis cyfrowy.

POCZĄTKI

- Pierwsze płyty i gramofony trafiły do sprzedaży w Polsce w 1898. Oferował je w swoim składzie urządzeń elektrotechnicznych przy ul. Berlińskiej w Poznaniu znany kupiec i inżynier Franciszek Biskupski. W ramach akcji reklamowej nowego aparatu Biskupski urządził serię pokazów w sali Teatru Polskiego. Rok później w 1899 sprzedaż urządzeń Berlinerów rozpoczął „Pierwszy w Kraju i Główny Skład Gramofonów przy Magazynie Optycznym” Gustawa Gerlacha. W tym samym roku w lutym wspomniany Biskupski ogłosił, iż zamierza w Poznaniu nagrać płytę z bliżej nieokreślonymi polskimi pieśniami. Ich wykonawcą miał być baryton Rudolf Bernhard, solista opery warszawskiej i La Scali. Przedsięwzięciem mieli zająć się sprowadzeni do Poznania technicy z Londynu. Nie wiemy czy nagranie doszło do skutku. W 1899 powstaje również polskie przedsiębiorstwo fonograficzne „Fonotypia Krajowa” F. Rafalskiego, produkujące wałki do fonografów. Powstało też kilka filii przedsiębiorstw zagranicznych nagrywających polskich artystów, głównie opery i operetki. W 1904 Juliusz Feigenbaum zakładał w Warszawie fabrykę płyt, znaną później pod firmą **Syrena Rekord**. Przedsiębiorstwo miało duże znaczenie dla polskiego rynku fonograficznego, samo prowadziło nagrania i produkcję płyt na znaczną skalę. Syrena dokonała około pięciu tysięcy nagrań, a dzienna produkcja płyt w 1911 wynosiła 6 tysięcy sztuk.

NADESZŁY NOWE BEZSZUMNE
Polskie płyty do gramofonu
w WYKONANIU

Artystów opery Warsz. pp.: Margot—Kaftalówny, Marji Boguckiej, Tadeusza Leliwy, Henryka Drzewieckiego. Artystów Teatru Nowości w Warszawie pp.: Heleny Bogorskiej, Stanisława Boguckiego, Wincentego Rapackiego i innych.

utrwalonych na zamówienie

Pierwszego w kraju składu Gramofonów
Amerykańskich

G. GERLACHA

w Warszawie, ulica Czysta № 4.

Cena tej serii płyt zniżona.—Katalogi bezpłatne.—Sprzedaż
hurtowa i detaliczna. (2648)

SPOSÓB ZAPISU I ODCZYTU

- Rowek na tradycyjnej gramofonowej płycie monofonicznej zawiera tzw. zapis wboczny – w przeciwieństwie do fonografu i patefonu z zapisem wgłębnym. Ze względu na szerokość rowka, dzielimy płyty na: normalnorowkowe, mikrorowkowe i stereorowkowe.
- Pierwsze płyty, tak zwane normalnorowkowe, miały rowek szerokości około 120 mikrometrów, i odtwarzane były przy pomocy igły o promieniu wierzchołka od 50 do 87,5 mikrometra. Pierwsze igły były jednorazowe (przeznaczone do odtworzenia jednej strony płyty). W gramofonie mechanicznym (akustycznym) kształtem i grubością igły odczytującej można było w pewnym zakresie wpływać na głośność odtwarzania (sprzedawano igły w kilku „rodzajach głośności”). Nacisk główki takich gramofonów wynosił około 120–150 g. Po wprowadzeniu gramofonów elektrycznych zmniejszono masę głowicy (nacisk od 15 do kilkudziesięciu gramów), co umożliwiło zastosowanie igieł wielokrotnego użytku (wykonanych ze stali, szafiru lub diamentu).

„SCHRÄGSPINNMASCHINE“
DIE FERTIGUNG DER SCHALLPLATTEN BEGINNT MIT
DER AUFNAHME EINES „STUND-TONMANS“.
VOM TONARM WIRD DIE AUFNAHME AUF EIN
„KUPFERBLANK“ ÜBERSPIELT.
DAS KUPFERBLANK MIT DER MODULIERTEN
SCHALLWELLE WIRD ZUM „ORIGINAL“ DER
SCHALLPLATTENHERSTELLUNG.

PRĘDKOŚĆ ODTWARZANIA

- Pierwsze płyty, odtwarzane za pomocą napędzanych ręcznie gramofonów nie miały znormalizowanej prędkości obrotowej. Dopiero po wprowadzeniu gramofonów z napędem sprężynowym, około roku 1918, przyjęto prędkość 78 obr./min (choć przez pewien czas pojawiały się jeszcze płyty odtwarzane przy innych prędkościach). Po wprowadzeniu płyt drobnorowkowych pojawiły się dwa nowe standardy 45 obr./min. (najczęściej w tak zwanych singlach z muzyką rozrywkową) oraz $33\frac{1}{3}$ obr./min (w płytach długogrających).

ELEKTRONICZNY ZAPIS I ODCZYT PŁYT

- Wraz z upowszechnieniem się elektroniki, najpierw z użyciem lamp elektronowych, później tranzystorów, zmieniła się zarówno technika zapisu, jak i odtwarzania płyt. W 1924 roku w Laboratorium Bella opracowano metodę przygotowywania wzorców płyt z użyciem wzmacniaczy elektronicznych. Pierwsze płyty w nowej technologii wytłoczono w zakładach Pathé. Rok później Victor Talking Machine Company wyprodukowała gramofon „Orthophonic Victrola” posiadający tubę o kształcie wykładniczym i wraz z nowymi płytami umożliwiającą odtwarzanie dźwięku ze znacznie większą głośnością i lepszą jakością (osiągnięto pasmo przenoszenia 100–5000 Hz). Również w 1925 Brunswick-Balke-Collender Company wyprodukował pierwszy gramofon elektryczny. Rok później Victor wprowadził na rynek „Electrolę”, pierwszy zestaw w pełni elektrycznego gramofonu z wysokiej klasy odbiornikiem radiowym. Upowszechnienie gramofonów elektrycznych nastąpiło jednak dopiero po II wojnie światowej.

PŁYTY STEREO

- W 1928 W. Bartlett Jones zaproponował dwukanałowy zapis na płycie gramofonowej. Jeden kanał miał być zapisywany wgłębnie, a drugi poprzecznie (wbocznie)[16].
- W 1931 Alan Dower Blumlein zaproponował dwukanałowy zapis stereofoniczny na dwóch zboczach tego samego rowka, pod kątem 45° do powierzchni płyty (tak zwany system 45/45). Pierwsze płyty wyprodukował dwa lata później. Uzyskał separację kanałów około 20 dB i pasmo przenoszenia do 4000 Hz. Ze względu na trudności technologiczne i brak urządzeń do odtwarzania takich płyt nie był w stanie podjąć produkcji komercyjnej[17].
- W 1957 przedsiębiorstwo Westrex Company z USA opracowało technologię masowej produkcji płyt stereo w systemie 45/45. Jeszcze w tym samym roku również amerykańskie przedsiębiorstwo Audio Fidelity podjęło ich produkcję, mimo że na rynku nie było jeszcze urządzeń zdolnych do stereofonicznego ich odtwarzania. Pierwszy taki gramofon został wyprodukowany kilka tygodni później przez przedsiębiorstwo Fairchild Recording Equipment Company[18]. System 45/45 został uznany za standard, w krótkim czasie zaakceptowały go wszystkie przedsiębiorstwa fonograficzne i jest stosowany również współcześnie.

SCHYŁEK

- W 1982 w Japonii i 1983 w Europie współpracujące przedsiębiorstwa Philips i Sony wprowadziły na rynek płytę kompaktową, cyfrową technologię zapisu dźwięku w oparciu o laserowy odczyt optyczny. W przeciągu paru lat nowa technologia praktycznie wyparła z rynku tradycyjne płyty gramofonowe. Szczególne załamanie sprzedaży płyt gramofonowych nastąpiło na przełomie lat 80. i 90. XX w. W 1990 sprzedano 11,7 miliona płyt gramofonowych, a 286 milionów płyt CD.

POCZTÓWKA DŹWIĘKOWA

- Odmiana płyty gramofonowej produkowana w Polsce i krajach bloku socjalistycznego od początku lat 60. do początku lat 80. XX wieku. Nazwa pochodzi od podłoża – standardowej pocztówki o całkowicie obojętnej treści, która była podłożem mechanicznym (nośnikiem). Na pocztówce laminowano cienką warstwę tworzywa sztucznego, w którym wytłoczone były rowki z analogowym zapisem dźwięku, a na środku wykonywano otwór pozwalający na położenie jej na talerzu gramofonu. Odtwarzane były z prędkością 45 obr/min.

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA:

https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C5%82yta_gramofonowa

<https://www.tophifi.pl/blog/post/3-powody-zeby-kupowac-plyty-wynylowe.html>

<https://audiolifestyle.pl/nawosci/jak-powstaje-plyta-wynylowa/>

Dział Czytelń i Multymediów

ul. Broniewskiego 10C, 32-500 Chrzanów

Kierownik: Ewelina Langer

Godziny otwarcia:

Poniedziałek: 12:00 – 20:00

Wtorek – Piątek: 8:00 – 20:00

Sobota: 8:00 – 15:00

32 763 27 49

32 763 27 50

czytnaukowa@mbp.chrzanow.pl

